РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	БЪЛГАРСКИ СТАНДАРТ	БРАНШОВИ СТАНДАРТ
	Технически и качествени изисквания в производството и търговията на декоративни растения	**Асоциация на производителите на декоративни растения в България**

Ключови думи: декоративни разсадници, декоративни растения, производство, търговия, стандарт, качество.

Technical and quality requirements for production and trade of ornamental plants.

Технические и качествение рекомендования производства и маркетинге декоративными растениями.

Въведение

Стандартът е разработен от специалисти и производители на декоративни растения, членове на Асоциацията на производителите на декоративни растения в България (Bulgarian Association of Ornamental Plants Nurseries - BAOPN), с участието на научни работници от Лесотехнически университет - София.

Този стандарт съдържа единни правила за производство и качество на декоративните растения. Той е в съответствие с изискванията на European Technical & Quality Standards for Nurserystock, версия 2010 година и е утвърден от European Nurserystock Association.

Всички права запазени. Възпроизводството на стандарта или части от него се допуска само с писмено разрешение на Асоциация на производителите на декоративни растения в България.

Утвърден: февруари 2014		Влиза в сила: 01.03.2014

Съдържание

Въведение 1
Глава 1. Общи условия 4
1.1. Технически и качествени изисквания 4
Глава 2. Термини и определения 6
2.1. Биологични 6
2.2. Технически 8
Глава 3. Речник 9
3.1. Обща терминология 9
3.2. Подрязани форми 10
Глава 4. Разсад 11
4.1. Общи изисквания 11
4.2. Шифри и кодове за обозначаване на разсада 11
4.3. Спецификации на кодове 12
4.4. Размери и пакетиране 13
Глава 5. Подложки и отводки 13
5.1. Общи изисквания 13
5.2. Размери на подложките 14
5.3. Пакетиране, опаковане 15
Глава 6. Млади и пикирани декоративни растения 15
6.1. Определение 15
6.2. Обозначаване 15
6.3. Размери 15
Глава 7. Храсти 16
7.1. Общи изисквания 16
7.2. Качествени изисквания 16
7.3. Пакетиране, опаковане 17
Глава 8. Род Рододендрон и Азалия. Ерикоидни храсти 18
8.1. Общи изисквания 18
8.2. Размери 18
Глава 9. Иглолистни видове 19
9.1. Общи изисквания 19
9.2. Размери 19
Глава 10. Растения, отгледани в контейнер 20
10.1. Общи условия 20
Глава 11. Широколистни дървета 20
11.1. Общи изисквания 20
11.2. Размери 21
11.3. Опаковане 22
Глава 12. Рози 22
12.1. Общи изисквания 22
12.2. Критерии за качество 22
12.3. Специфични изисквания 23
Глава 13. Декоративни плодни дървета 24
13.1. Общи положения 24
13.2. Размери 25
13.3. Рязани, школувани дървета 26
13.4. Опаковане. Пакетиране 27
Глава 14. Декоративни плодни храсти 27
14.1. Общи положения 27
14.2. Размери 27

14.3. Пакетиране 28
Глава 15. Многогодишни (перенни), декоративни треви и полухрасти 28
15.1. Основни изисквания 28
15.2. Размери 29
15.3. Пакетиране 29
Глава 16. Палми 29
16.1. Специфични изисквания 29
16.2. Размери 30
16.3. Опаковане 31
Глава 17. Растения, добити от природата 31
Приложения 32
Приложение 1. Сертификат за идентификация на декоративни растения 32
Приложение 2. Спецификации за препоръчителен минимален размер на производствените съдове при растенията със закрита коренова система 33
Приложение 3. Минимален съответстващ размер на контейнера за стандартни иглолистни и широколистни дървета 41

Глава 1. Общи условия

1.1. Технически и качествени изисквания

1.1.1. Основни (общи) изисквания

Имената на растенията, които трябва да се използват, са официалните им имена на латински език, съгласно ботаническата номенклатура. Те са посочени в Списък на имената на дървесни и многогодишни растения (http://www.internationalplantnames.com).

1.1.2. Изисквания за качество

Растенията, които са подготвени за търговия, трябва да отговарят на определени изисквания за качество. Растения, които не отговарят на тези изисквания, не са подходящи за засаждане. Те трябва да бъдат обозначени и не са предмет на търговска дейност без конкретно споразумение.

1.1.3. Изваждане на растенията

Растенията на свободен корен се изваждат единствено в състояние на покой. При добив извън сезона, те се обозначават с надпис „**растения извън гаранция**“.

1.1.4. Фитосанитарно състояние

Растенията трябва да бъдат механично здрави, без плевели, вредители и болести; закалени и студоустойчиви. Листата трябва да бъдат без дефекти и листни петна.

1.1.5. Коренова система

Кореновата система трябва да бъде добре развита, да съответства на вида, вътревидовата разновидност, възрастта, почвените условия и темповете на растеж на растението. Не се допускат усукани основни корени или физиологични повреди. При работа или транспортиране на невкоренени растения, не се допуска изсушаване на корените.
Наскоро засадени растения (НЗР) в саксия / контейнер са тези, при които не е започнало нарастване на кореновия връх в обема на съдовете. Тези растения трябва да бъдат обозначени като “скоро пикирани”. В тази категория не попадат растенията, които са прекарали поне един вегетационен период в съответния съд.

1.1.6. Контейнерни растения

Контейнерни са растения, отгледани в производствен съд с минимална вместимост 1,5 л. Кореновата система трябва да е достатъчно добре развита, за да задържа компактно субстрата след изваждане от контейнера.

1.1.7. Растения на бала

Кореновата бала е структурирана и стабилизирана от кореновата система почва с обем, гарантиращ нормално оцеляване на растението след неговото изваждане и пикиране.
Извадените на бала растения трябва да имат стегнати и твърди бали. С изключение на родовете *Rhododendron* и *Azalea*, балите трябва да бъдат защитени със зебло.
Размерът на балите трябва да бъде в съответствие с вида, вътревидовата разновидност, формата на короната, размера, темпа на растеж на растението и почвените условия.
Ако стабилността на балите не може да бъде осигурена само посредством зебло, те трябва да бъдат защитени допълнително с негалванизирана (черна) телена мрежа, телена кошница или дървена опаковка.

Зеблото и мрежите на балите трябва да бъдат изработени от материал, който ще се разложи не по-късно от една и половина години след засаждането и няма да ограничи по-нататъшния растеж.

1.1.8. Растеж, развитие

Стъблата и клоните не трябва да имат физиологични и механични повреди, които биха повлияли негативно върху последващото развитие на растенията.
Размерите трябва да отговарят на хабитуса на вида / разновидността. За джуджевидни и ниско растящи видове / разновидности, диаметърът на короната или височината могат да бъдат изрично уточнени.
Присадките трябва да имат добро сращване между компонентите.
Растенията за почвеното покритие (почвопокривни растения) трябва да бъдат с разклонения, подходящи за разновидността и трябва да се подрязват по време на отглеждането им, най-малко веднъж през всеки вегетационен период.
Стелещите и почвопокривни растения се окачествяват според диаметъра на покритие, без да се взима под внимание тяхната височина (фиг. 1).

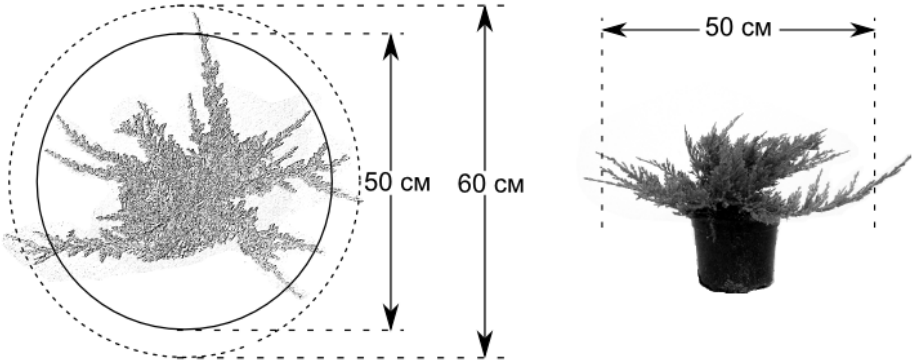

Фиг. 1. Оразмеряване на стелещи и почвопокривни растения - *Juniperus horizontalis 'Blue Chip'*, 50 см. (записва се средния диаметър, покрит от леторастите)

1.1.9. Подготовка на доставките и документация

Всички растения трябва да бъдат обозначени с правилно изписани имена.
Всяка доставка от растения трябва да бъде снабдена със здрав и траен партиден етикет, отразяващ най-малко наименованието, количеството и размерът на растенията. Растенията със запазени права за производство трябва да бъдат етикетирани в съответствие с изискванията на селекционерите и обозначени със знак ®.
Всяка доставка трябва да се придружава при искане от клиента със "Сертификат за идентификация".
За обозначаване на размерите се допуска използването на цветовете бяло, синьо, жълто и червено.
В документацията за растения, произведени чрез тъканни култури, те трябва да бъдат обозначени със знак „**ТС**".

1.1.10. Размери

Растенията се отнасят към определена категория по размер, ако всички са достигнали минималното за тази категория изискване.
Посочените размери обикновено включват параметри на големина (мерки от-до), които са необходими за ефективно и професионално класифициране. Височината се измерва от нивото на почвата.
Когато съществува единствено един отчет за големина, високорастящите видове / култивари се измерват по височина, а нискорастящите - по диаметър.

За дървета, обиколката или диаметърът се измерват на 1 м от нивото на почвата.
За многостъблени дървета, трябва да бъдат посочени броят на стъблата и обиколката (диаметъра) на най-тънкото от тях, измерени на 1 м от нивото на почвата.
За иглолистни дървета с моноподиално разклоняване, общата височина на растението се измерва от нивото на почвата до средата на върхния летораст.

Глава 2. Термини и определения

2.1. Биологични

2.1.1. Ажурни храсти

Растение със странични летораси, израснали от основното стъбло или от една централна точка. Не по-малко от 3 разклонения от първи ред и относително малък брой клони от втори ред на разклоняване.

2.1.2. Водач

Доминиращо стъбло или летораст, равномерно снабдено с по-слабо развити странични летораси.

2.1.3. Дихотомично разклоняване

Меристемата на всяка върхна пъпка се разделя на две части, при което се развиват два идентични по размери летораста.

2.1.4. Издънки

Летораси, развити от основата на стъблото (стъблени издънки) или от повърхностните корени (коренови издънки).

2.1.5. Коренова шийка

Място на растението, намиращо се на границата между почвения субстрат и въздушната среда.

2.1.6. Корона (при дървесните видове)

Съвкупност от всички разклонения при дървесните видове.
Формата на короната се определя от съотношението между вертикалното и хоризонталното ѝ развитие. Когато преобладава вертикалното развитие, короната в повечето случаи е с правилна геометрична форма. Основните типове корони са:

- разперена (неправилна) – без определена симетрия във формата и разклоняването;
- конусовидна – клоните сключват прав ъгъл с централното стъбло, т.е. са разположени хоризонтално.
- вретеновидна (пирамидална) – дължината на страничните клони и ъгълът между тях и централното стъбло намаляват от основата към върха.
- колоновидна (цилиндрична) – широчината ѝ от основата към върха се запазва почти постоянна.
- елиптична – корона с височина, по-голяма от най-широката ѝ част в средата.
- яйцевидна – корона с височина, по-голяма от най-широката ѝ част близо до основата ѝ.
- обратноядцевидна – корона, чиято най-широка част се намира близо до върха ѝ.
- чадъровидна – корона, чието нарастване в хоризонтална посока е по-силно, отколкото във височина.
- кълбовидна – корона, чиито размери на височина и широчина са еднакви.

- плачеща – клоните са дълги, увиснали и сключват с централното стъбло ъгъл, по-голям от 90°.
- пирамидална – дължината на страничните клони и ъгълът между тях и централното стъбло намаляват от основата към върха; широкопирамидална – ъгълът между клоните и стъблото е по-голям от 45°; тяснопирамидална – ъгълът на разклоняване е под 25°.

2.1.7. Многостъблени дървета

Дървета, които имат поне 3 равностойни стъбла, израстващи от едно място на височина до 50 см от земята.

2.1.8. Моноподиално разклоняване

Водещият летораст нараства, без да се разклонява на върха. Той съвпада с вертикалната ос на дървото. Клоните от първи ред са с по-малки размери от водача.

2.1.9. Растения за жив плет

Дървесни или храстови растения, които са подходящи за оформяне на живи плетове, поради тяхната поносимост към кастрене / подрязване и склонност към сгъстяване.

2.1.10. Отводки

Част от растение, при което адвенивната коренова система се образува преди отделянето му от майчиното растение. След като бъдат отделени от майчините растения, те трябва да имат най-малко два налични корена в основата си. Лека извивка в основата е допустима, когато тя е резултат от начина на размножаване.

2.1.11. Перести (моноподиално стъблени) растения

Единично, доминиращо стъбло, със странични летораси, достигащи до 60 см от нивото на земята.

2.1.12. Подложки

Растения със семенен или вегетативен произход, предназначени за облагородяване върху тях на присадки от други индивиди.

2.1.13. Подрязани разсади

Разсади със съкратена коренова система или надземна част.

2.1.14. Полухрасти

Храсти, при които вдървенява само основата на стъблата, а горната им част е тревиста и отмира всяка година.

2.1.15. Поници

Растения от семенен произход през първата вегетация до отпадането на семеделите.

2.1.16. Присадник

Част от едногодишен летораст с една или повече пъпки, предназначен за облагородяване върху друго растение с формирана коренова система.

2.1.17. Присадено дърво на 1 година

Растения, получени чрез присаждане в основата, с развит присадник на 1 вегетация и съкратена подложка.

2.1.18. Разсад

Семенно или вегетативно размножени растения, за които е необходимо допълнително отглеждане.

2.1.19. Младо дърво

Дърво с обиколка на стъблото на 100 см височина, под 6-8 см.

2.1.20. Солитер

Дърво, отглеждано за самостоятелен растеж в паркова среда. Резитбите са насочени към естетичен ефект, свързан с формата на стъблото и короната.

2.1.21. Туфесто растение

Многогодишни тревисти растения и полухрасти с многобройни, гъсто разположени стъбла.

2.1.22. Храсти

Растения с повече от едно стъбло или странични разклонения и обемна корона. Леторастите обикновено се развиват от една централна точка, но понякога и от друго място в короната. Характерни са множество летораси от втори ред на разклоняване. Храстите се пикират и подлагат на формираща резитба / кастрене по време на отглеждането.

2.2. Технически

2.2.1. Контейнери

Производствени съдове с обем, не по-малък от 1,5 литра.

2.2.2. Подноси (плати)

Палетирани в комплект саксии или контейнери, които се използват за производство на разсад.

2.2.3. Саксии

Производствени съдове с ширина 5-13 см и обем, по-малък от 1,5 литра.

Глава 3. Речник

3.1. Обща терминология

glossary	**речник**	**vocabulaire**	**woordenlijst**	**erklärung**
ENGLISH	***БЪЛГАРСКИ***	***FRANÇAIS***	***NEDERLANDS***	***DEUTSCH***
Autumnally potted plant	Есенно пикирани в саксия растения	Plante mise en conteneur en automne	Herfst gepot	Herbst eingetopft
Bare root plant	Растение на гол корен	Plante à racines nues	Wortelgoed	Wurzelnackte
Branch	Клон	Branche	Tak	Trieb
Branched head tree	Разклонено в короната дърво			
Standard tree	Стандартно дърво	Arbre tige	Hoogstam	Hochstamm
Budded Rose plant	Окулирана на пъпка роза	Rosier greffé	Geoculeerde roos	Okulierte Rose
Burlap	Зебло	Tontine	Gaaslap	Ballentuch
Bushy	Храсталак	Buissonnant	Struikvorm	Strauchform, büschig
Collar	Коренова шийка	Collet	Wortelhals	Wurzelhals
Container grown	Отглеждани в контейнер	Cultivée en conteneur	Container gekweekt	Container kultiviert
Crown	Корона	Souche (plantes vivaces)	Stronk (vaste plant)	Strunk (Staude)
Deciduous	Широколистно листопадно растение	à Feuilles caduques	Bladverliezend	Laubabwerfend
Evergreen	Вечнозелено растение	à Feuilles persistantes	Bladhoudend	Immergrún
Feathered tree	Ширококоронно дърво	Baliveau ramifié	Geveerde boom	Stammbüsche
Freshly potted plant	Наскоро пикирано саксийно растение	Plante mise en conteneur peu de temps avant d'être commercialisée	Vers gepot	Frisch eingetopft
Grafting	Присаждане	Greffe	Ent	Edelreis
Graft (to)	Присаждам	Greffer	Enten	Propfen
Hardwood cutting	Зрял резник	Bouture de bois sec	Winterstek	Steckholz
Head	Корона	Couronne	Kroon	Krone
Hedging plant	Растения за жив плет	Plante de haies (chantier de paysage)	Haagplantsoen	Heckenpflanze
Herbaceous perennial	Тревисти многогодишни	Plante vivace	Vaste plant	Staude
Lateral	Страничен	Branche latérale	Zijtak	Seitentrieb
Lattice pot	Решетъчна саксия	Pot-panier	Mandjes pot	Gittertopf
Layer	Отвод (издънка)	Marcotte	Aflegger	Ableger
Leader	Основно стъбло	Flèche	Hoofdscheut	Leittrieb
Light shrub	Ажурен храст	Touffette	Lichte struik	Leichter Strauch
Liner	Разсад	Jeune plant à recultiver	Plantgoed	Jungpflanze
Medium	Субстрат, среда	Substrat	Grondmengsel	Substrat
Multistem	Многостъблено	Cépée	Boom met meerdere stammen	Mehrstämmig
Plug	Торфено блокче (форма)	Alvéole	Plug	Jungpflanze aus Kulturplatte
Plug tray	Поднос за първоначално развъждане (основен поднос) в торфени форми	Plaque alvéolée	Stekplaat	Kulturplatte
Pot	Саксия	Godet, pot	Pot	Topf
Pot grown plant	Растение, израснало в саксия	Plante cultivé en godet	Potplant	Mit Topfballen

Pyramid tree	Пирамидално дърво	Arbre pyramidal	Piramide gekweekt	Pyramidenform
Rootball	Бала	Motte	Kluit	Ballen
Rootballed plant	Балирано растение	Plante en motte	Plant met kluit	Pflanze mit Ballen
Rootballed plant with wirebasket	Балирано растение с телена кошница	Plante en motte grillagée	Plant met kluit in ijzergaas	Mit Drahtballen
Rootstock/understock	Подложка	Porte-greffe	Onderstam	Veredlungsunterlage
Scion	Калем	Greffon	Greffel	Reiser
Shrub	Храст	Touffe	Struik	Strauch
Softwood cutting	Зелен (невдървенял) резник	Bouture herbacée	Zomerstek	Krautartig Steckling
Specimen/solitaire	Солитер	Solitaire	Solitair	Solitär
Standard form	Стандартна форма	Demi tige	Stamvorm (halfstam)	Halbstamm
Standard Rose Tree	Стандартни рози	Rosier tige	Stamroos	Stammrose
Standard tree	Стандартно дърво	Arbre tige	Stamboom, hoogstam	Hochstamm
Stock plant	Маточник	Stolon	Moerplant	Mutterpflanze
Transplant (a)	Пикиране	Plant repiqué	Verplante zaailing	Verpflanzte Sämling
Transplant (to)	Пикирам	Repiquer, transplanter	Verplanten	Verpflanzen
Undercut seedling	Разсад с подрязан корен	Semis soulevé	Afgepende zaailing	Sämling, unterschnitten
Young plant	Младо растение (до една година)	Jeune plant	Plantgoed (1-jarig)	Jungpflanze (1-jährig)
Weaned	Аклиматизирани (ин витро)	Acclimatisé (in vitro)	Afgehard (in vitro)	Abgehärte Meristem Pflanze
Whip	Пръчка / неразклонена фиданка	Baliveau	Spil	Heister
Wirebasket	Телена кошница	Panier grillagé	Draadverpakking	Drahtballierung
Bush fruit tree	Храстово плодно дърво	Gobelet	Lage vruchtboom	Niedrige Obstbaum
Cane	Коренови власинки	Un éclat	Wortelscheut	Wurzelausläufer
Feathered fruit tree	Широкоронно, разклонено плодно дърво	Baliveau fruitier	Geveerde vruchtboom	Stammbüsche
Maiden	Присадено дърво през първата година	Scion	Veredeling (1-jarig)	Veredlung (1-jährig)
Pyramid fruit tree	Плодно дърво с пирамидална форма	Quenouille ou fuseau	Piramide vruchtboom	Pyramidenform
Soft Fruit	Меки плодове	Petits Fruits	Zacht fruit	Beerenobst

3.2. Подрязани форми

Trained forms:	**Подрязани форми**	**Formes palissés:**	**Boomvormen:**	**Baumforme:**
Horizontal cordon -with one arm -with two arms	Хоризонтален кордон -С един скелетен клон -С два скелетни клона	Cordon horizontal -à 1 bras -à 2 bras	Horizontaal cordon -met 1 arm -met 2 armen	Horizontale Schnur -mit 1 Arm -mit 2 Ärme
Oblique palmette -single-stage -two-stage	Дървета с оформена в една равнина корона -едноетажни -двуетажни	Palmette oblique -à 1 étage - à 2 étages	Schuine palmet -met 1 etage - met 2 etages	Schräge Palmette -mit 1 Etage - mit 2 Etagen
Single U	Единично U	U simple	Enkele U-vorm	Einzel U-förmig
Double U	Двойно U	U double	Dubbele U-vorm	Doppelt U-förmig
Two stage double U	Двустепенно двойно U	Palmette candelabre à 4 branches	Kandelaar vorm met 4 takken	Doppelt U-förmig in 2 Etagen
Horizontal espalier	Дървета с хоризонтално привързани за решетка клони	Palmette à branches horizontales	Horizontale leiboom	Horizontale Spalierbaum
Fan	Ветрилообразно/ разперено	Eventail	Waaier vorm	Fächerförmig

Глава 4. Разсад

4.1. Общи изисквания

Разсадите се обозначават със стандартен код, последван от размера.
Разсади на гол корен се доставят в състояние на покой. Пъпките трябва да са живи и ефективно защитени по време на работа с разсада. Запазването на влагата на корените е задължително.

4.2. Шифри и кодове за обозначаване на разсада

4.2.1. Разсад, семенен на гол корен

1/0 - едногодишен разсад;
1/x0 - едногодишен разсад, пикиран в „семеделния стадий";
1/u - едногодишен подкастрен разсад;
2/0 - двугодишен разсад;
1/1 - едногодишен разсад + една година школа;
1/2 - едногодишен разсад + две години школа;
2/1 - двугодишен разсад + една година школа;
2/2 - двугодишен разсад + две години школа.

4.2.2. Разсад от вкоренени резници

0/1 - едногодишен разсад от вкоренен зрял резник;
0/1/0 - едногодишен разсад от вкоренен зелен резник;
0/1x0 - едногодишен пикиран резник;
0/2/0 - едногодишен разсад от вкоренен зелен резник;
0/1/1 - двугодишен пикиран резник;
0/1/2 или 0/2/1 - тригодишен пикиран резник.

4.2.3. Присадени разсади

X/1/0 - лятно присаждане;
X/1/1 - лятно присаждане, пикиране след 1 година;
X/0/1 - зимно присаждане;
X/0/2 - зимно присаждане, 2 години без пикиране;
X/2/0 – двугодишни присадки.

4.2.4. Отводки и разделяне на туфи или летораст

-/1/0 - разсаждане на едногодишни отводки;
-/2/0 - разсаждане на двугодишни отводки;
-/1/1 - двугодишни разсадени отводки или коренови резници;
-/1/0 - едногодишни коренови резници;
-/2/0 - двугодишни коренови резници.

4.2.5. Разсади в саксии или торфени гнезда

В обозначението се посочва на първо място начина на производство на разсадите, а след него - вида на производствените съдове, например:
1/0 А5Ø - едногодишен семенен разсад във форма от 5 см;
0/1/0 А5Ø - едногодишен вкоренен резник във форма от 5 см;
0/1/1 Р9Ø - двугодишни резници, пикирани в саксия с диаметър 9 см.

4.2.6. Тъканни култури

ТК 1: Разсад в етап на образуване на корени;

ТК 2: Разсад, поставен при естествени условия за аклиматизация;
ТК 3: Вкоренен и адаптиран в условия екс витро разсад.
Когато разсадът е доотгледан в разсадник, след знака „ТС 3“ се обозначава с цифра броят на годините за доотглеждане в разсадника. Например: ТС 3/1 – една година доотглеждане.

4.3. Спецификации на кодове

4.3.1. Обозначения

Цифрите отразяват времето в години, където разсада се отглежда в някой от производствените отдели в разсадника. Цифрите са разделени със знак „/“ или „+“

4.3.2. Семенен разсад

Първата цифра отразява времето, в брой години, прекарани за растеж в семенището или мястото, където са засети семената.
Втората цифра показва броя на годините за отглеждане след пикирането.
Знакът „x“ преди втората цифра показва, че разсадът е пикиран веднага след поникването (на етап налични семедели).
Знакът „U“ след втората цифра показва, че семенният разсад не е пикиран, но е с подрязана корона или корен.

4.3.3. Разсади от резници

Разсади от резници се обозначават с „0“ като първа цифра.
Втората цифра показва броя на годините на резника, след като е бил отрязан.
Третата цифра показва брой на годините за отглеждане на резника след пикиране.
Знакът „x“ между втората и третата цифра показва, че резникът е бил пикиран в същия сезон, през който е бил направен.

4.3.4. Присадени разсади

Разсадите, произведени чрез присаждане, са обозначени със знак „X“ като първа цифра.
Втората цифра след знака „X“ показва броя на годините след присаждането.
Третата цифра показва броя на годините за доотглеждане след пикиране на присадената фиданка.

4.3.5. Отводки и растения, получени от разделяне на туфи

Отводките са определени с едно тире „-“ като първи знак.
Първата цифра показва времето за отглеждане преди отделянето на отводката.
Втората цифра показва броя на годините за доотглеждане след пикиране на разсадите.

4.3.6. Храстови разсади

Препоръчително е описанието да се допълни с броя на леторастите от минималната дължина.

4.3.7. Разсад в саксии или подноси

Саксийно отгледаните разсади се определят с буква „P”, следвана от число.
Разсадите в подноси са по идентичен начин означени с буква „A“, след което следва число.
Числото, което следва след буквите „A“ и „P“, показва диаметъра или ширината на саксията, или клетките на подносите в сантиметри.

4.3.8. Тъканни култури

При директни продажби на разсади от лаборатория, след знака „ТС“ се поставя цифра, определяща стадия на развитие на растенията.
След допълнителното култивиране на тъканно култивирани растения в разсадника, се използва системата за обозначаване на резници. Знакът „ТС“ се заменя с означението „О“.

4.4. Размери и пакетиране

4.4.1. Размери на разсадите

Обозначаването на броя на леторастите с минимална дължина се извършва само по необходимост, като се използват категориите 1- 2/3 - 3/4 - 4/5 - 5/6 и т.н.

Отглежданите в саксия или торфено гнездо разсади се разделят на 2 категории по темп на растеж: с бавен и с интензивен темп на растеж. Леторастите с минимална дължина се групират в следните категории:

Височина / диаметър, см:	
Бавен растеж	**Интензивен растеж**
6-8	15-20
8-10	20-25
10-12	25-30
12-15	30-40
	40-50

Отглежданите на свободен корен разсади се разделят на 3 категории по темп на растеж: с бавен, със среден и с интензивен темп на растеж. Леторастите с минимална дължина се групират в следните категории:

Височина / диаметър, см:		
Бавен растеж	**Среден растеж**	**Бърз растеж**
6-10	15-20	20-30
10-15	20-25	30-45
15-20	25-30	45-60
	30-40	60-80

4.4.2. Пакетиране на разсадите

Разсадите на гол корен се опаковат на снопи или връзки по 10, 25, 50 или 100 броя, в зависимост от видовете, растежа, обема на кореновата система и т.н.

Глава 5. Подложки и отводки

5.1. Общи изисквания

5.1.1. Подложки

Подложките трябва да бъдат съобразени с вида / разновидността. За растенията, произведени от семена, трябва да бъде определен географския произход. Те трябва да бъдат чисти от насекоми или болести, без наранявания от биологичен произход, които биха компрометирали растежа и по-нататъшното развитие.

Шийката на подложката трябва да бъде права и да няма значителни извивки. В случай на по-стара подложка на широколистни растения, миналогодишния прираст трябва да има дължина най-малко 20 см.

Стъблата на подложките за присаждане на плодните дървета от различни видове / разновидности трябва да бъдат прави и свободни от странични летораси на разстояние най-малко 10 см над кореновата шийка.

Едногодишните подложки трябва да имат шийка с диаметър най-малко 3 мм, а няколкогодишните, пикирани подложки - минимум 4 мм диаметър при шийката.

Подложки със семенен произход трябва да имат добре развити структурни корени. Подложките с неподрязван в семенището корен се считат за доброкачествени, ако кореновите разклонения започват до 8 см под шийката. При подложките с подрязан, кореновото разклонение трябва да е развито на дълбочина, по-голяма от 8 см.

Вегетативно размножените подложки трябва да имат поне три основни коренови разклонения.
Подложките се групират по категории според диаметъра на кореновата шийка. При листопадни и вечнозелени широколистни растения дебелината е, както следва:
- подложки 1/0, диаметър 3/5, 5/7, 7/9, 9/11 мм;
- подложки 1/1 диаметър 4/6, 6/8, 8/10, 10/12 мм.
При иглолистните подложки от типа 1/1 или 2/1 групите по дебелини са 4/6; 6/8; 8/10; 10/12 мм.

5.1.2. Пикирани отводки и резници

Подложки, произведени от отводки или резници, са стандартни, ако са били пикирани на дълбочина най-малко 12 см за втората година на растеж. Лека извивка е приемлива, когато е резултат от метода на размножаване.

5.1.3. Обозначаване

Подложките трябва да бъдат обозначени с: име на вида и където е приложимо – култивара; класиране по диаметър; код за метода, използван за производство на подложките.

5.2. Размери на подложките

5.2.1. Семенищни фиданки

Диаметърът на стъблото при кореновата шийка е минимум 3 мм.

клас на диаметър, мм	3/5 3/4	5/7 4/6	7/9 6/8	9/11 8/10
мин. височина в см, измерена от кореновата шийка	10-20	20-30	30-50	40-70

5.2.2. Отводки и разделяни летораси

Диаметърът на стъблото, измерен на 10 см над основата на растението, е минимум 3 мм. Категориите по диаметър са както следва: 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9, 8/10, 9/11, 10/+ мм.

5.2.3. Пикирани фиданки

Диаметърът на стъблото, измерен на 12 см над основата на растението, е минимум 3 мм. Категориите по диаметър са както следва: 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9, 8/10, 9/11, 10/12 мм.

5.2.4. Вкоренени зрели резници

При дължина на резника по-малко 20 см, диаметърът, измерен при основния отрез, е минимум 3 мм. Категориите по диаметър са както следва: 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9, 8/10, 9/11, 10/12 мм.
При дължина на резника повече от 20 см, диаметърът, измерен в кореновата шийка на резника, е минимум 3 мм. Категориите по диаметър са както следва: 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9, 8/10, 9/11, 10/12 мм.

5.2.5. Вкоренени зелени резници

Диаметърът, измерен в кореновата шийка на резника, е минимум 2 мм. Категориите по диаметър са както следва: 2/3, 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9 мм.

5.2.6. Ин-витро размножени подложки

Аклиматизирани на открито подложки (ТК/0/1, ТК/1/1) са с диаметър, измерен в кореновата шийка на резника, минимум 2 мм. Минимална височина е 15 см. Категориите по диаметър са, както следва: 2/3, 3/4, 3/5, 4/6, 5/7, 6/8, 7/9 мм.

5.3. Пакетиране, опаковане

Подложките могат да бъдат подрязани по преценка на производителя или по искане на потребителя.
Подложките на гол корен за плодни култивари трябва да бъдат свързани по 50 растения в пакет, с изключение на тези, с диаметър над 10 мм.
Подложки от орех (*Juglans sp.*) и кестен (*Castanea sp.*) трябва да бъдат опаковани в пакети по 25 бр. Всеки сноп се привързва на две места - върху корените и върху стъблата.
Етикетирането на подложките трябва да бъде в съответствие с изискванията в нормативната уредба.

Глава 6. Млади и пикирани декоративни растения

6.1. Определение

6.1.1. Млади растения

Растения, които са отглеждани поне един вегетационен период след поникването на семето или вкореняването на резника, и са предназначени за доотглеждане.

6.1.2. Пикирани растения

Пикирани са растения, които за засадени в производствен съд или на свободен корен с цел отглеждане до по-големи размери.

6.2. Обозначаване

Младите и пикираните растения трябва да бъдат обозначени със стандартен код, следван от размера, съгласно глава 4.2.

6.3. Размери

Младите и пикирани декоративни растения се разделят в категории според размера.

6.3.1. Листопадни и вечнозелени храсти

Групират се в две категории – ниски и средноразмерни.

Височина, см	
Ниски	**Средноразмерни**
15-30	20-40
30-50	40-60

6.3.2. Листопадни дървета

Групират се в две категории – средноразмерни и едроразмерни.

Височина, см	
Средноразмерни	**Едроразмерни**
30-50	40-60
50-80	60-80
80-120	80-100
120-150	100-140
	140-180

6.3.3. Иглолистни дървета

Групират се в две категории – средноразмерни и едроразмерни.

Височина, см	
Средноразмерни	**Едроразмерни**
8-12	15-30

12-20	30- 50
20-30	50- 80
30-50	80-120

Глава 7. Храсти

7.1. Общи изисквания

Растенията, отгледани в контейнер, трябва да бъдат обозначени като такива.
Растенията на гол корен трябва да бъдат опаковани в пакети. При всяка манипулация или транспортиране трябва да се предотвратява изсъхване на корените.
Храстите трябва да са обозначени с видовото име, минималния брой на разклоненията в скоби и височината.

7.1.1. Стандартни храсти

Короната на стандартните храсти трябва да се състои от най-малко 4 структурни клона и достатъчно разклонения, подходящи за видовете / разновидностите.

7.1.2. Ажурни храсти

Короната на ажурните храсти се състои от най-много 3 структурни клона без разклонения.

7.2. Качествени изисквания

Растенията се групират по размери и минимален брой разклонения, както следва:

7.2.1. Компактни

Хабитус	**минимален брой разклонения / дължина, см:**
ажурни храсти	3 бр. 25- 40
	3 бр. 40- 70
стандартни храсти	4 бр. 20- 30
	5 бр. 30- 40
	5 бр. 40- 60
	5 бр. 60- 80

7.2.2. Джуджевидни форми дребноразмерни

Хабитус	**минимален брой разклонения / дължина, см:**
ажурни храсти	3 бр. 25- 40 3 бр. 40- 70 3 бр. 70- 90
стандартни храсти	4 бр. 20- 30 4 бр. 30- 40 4 бр. 40- 60 5 бр. 60- 80

7.2.3. Джуджевидни форми средноразмерни

Хабитус	**минимален брой разклонения / дължина, см:**
ажурни храсти	2 бр. 25- 40 2 бр. 40- 70 2 бр. 70- 90
стандартни храсти	3 бр. 30- 40 3 бр. 40- 60 3 бр. 60- 80 3 бр. 80-100 3 бр. 100/+

	4 бр. 100/+

7.2.4. Храсти едроразмерни

Хабитус	минимален брой разклонения / дължина, см:
ажурни храсти	2 бр. 40- 70 2 бр. 70- 90 3 бр. 40- 70 3 бр. 70- 90
стандартни храсти	4 бр. 40- 60 4 бр. 60- 80 4 бр. 80-100 5 бр. 100/+

7.2.5. Растения за живи плетове

Хабитус	минимален брой разклонения / дължина, см:
ажурни храсти	3 бр. 30- 50 3 бр. 50- 80 5 бр. 50- 80
стандартни храсти	6 бр. 40- 60 6 бр. 60/+ 8 бр. 80-100

7.2.6. Изключения

Хабитус	Брой на клоните	Примери
стандартни храсти	2 бр. 3-4 бр. 5-7 бр. 8/+ бр.	*Hydrangea paniculata* cvs.; *Laburnum wat. 'Vossii'*; *Prunus serr. 'Amanogawa'; Prunus triloba; Rhus typhina 'Dissecta'* *Syringa species/cvs.; Viburnum opulus* cvs.

7.2.7. Пирамидални форми

минимален брой на клоните	обща височина, см
3 бр.	80-100
5 бр.	100-125
5 бр.	125-150
7 бр.	150-200

7.2.8. Пълзящи и увивни растения

Минимален брой на разклоненията – 3 бр. Минимална дължина на разклоненията – 40 см.

7.3. Пакетиране, опаковане

Растения на гол корен се опаковат както следва:

7.3.1. Ажурни храсти

25 растения в опаковка.

7.3.2. Храсти

5 растения в опаковка.

7.3.3. Пълзящи и увивни растения

10 растения в опаковка.

Глава 8. Род Рододендрон и Азалия. Ерикоидни храсти

8.1. Общи изисквания

Когато растенията са отглеждани в контейнери, това трябва да бъде обозначено.

8.1.1. Рододендрон и Азалия

Рододендрони, достигащи до 60 см височина, трябва да бъдат пикирани най-малко на всеки две години, а от 60 до 100 см височина - най-малко на всеки три години. Азалиите трябва да бъде пикирани най-малко на всеки две години.

Растенията трябва да имат цветни пъпки. Изваждат се с коренова бала, която трябва да бъде здрава и плътна. Меките коренови бали се опаковат с конопено зебло.

Растения без или с няколко цветни пъпки се обозначават с надпис „**Без или с малко цветни пъпки**“, с изключение на видове, за които това е присъщо, както и за нови култивари.

Растения, произведени от тъканни култури се маркират със знак „**ТС**“ през първите три години след изнасянето им при естествени условия.

Рододендроните, отглеждани като солитери, трябва да бъдат пикирани най-малко на всеки три до четири години, а азалиите - най-малко на всеки три години, в зависимост от вида и състоянието на почвата.

Растенията трябва да бъдат доставяни с листна маса, която е съответстваща на вида / разновидността. Трябва да бъдат обозначени височината и диаметъра.

8.1.2. Ерикоидни храсти

Ерикоидните храст включват родовете *Calluna* и *Erica*.

Възрастта на растенията трябва да бъде посочена. Те се пикират всяка година.

8.2. Размери

8.2.1. *Rhododendron*

	Височина или ширина, см			
нисък / компактен или среден	10-15	25-30	50-60	80- 90
	15-20	30-40	60-70	90-100
	20-25	40-50	70-80	100-120
	Височина или ширина, см			
едър	30-40	70-80	120-140	200-225
	40-50	80-90	140-160	225-250
	50-60	90-100	160-180	250-275
	60-70	100-120	180-200	275-300
	над 300 – в стъпки по 50 см			

8.2.2. *Azalea*

	Височина, см			
листопадни	30-40	60-70	100-125	175-200
	40-50	70-80	125-150	200-250
	50-60	80-100	150-175	250-300
	Ширина, см			
японска	15-20	30-40	60-70	90-100
	20-25	40-50	70-80	100-120
	25-30	50-60	80-90	120-140

Глава 9. Иглолистни видове

9.1. Общи изисквания

Когато растенията са отглеждани в контейнери, това трябва да бъде отбелязано.

9.1.1. Отглеждане

Иглолистните растения трябва да бъдат пикирани и подрязвани поне веднъж на всеки две години. Те трябва да бъдат доставяни с добре защитени, стабилни коренови бали.
В зависимост от вида / разновидността и типа на растеж, иглолистните дървета трябва да бъдат добре оформени от нивото на земята. Листата трябва да имат оцветяване, типично за разновидността.
Видовете и разновидностите с моноподиално разклоняване трябва да имат едно централно стъбло.

9.2. Размери

9.2.1. Общи принципи

Размерите съответстват на класификационните стъпки.
За маркиране на размерите могат да бъдат използвани цветовете за индикиране.
За видове / разновидности с един интензивно растящ връх на водещото стъбло, височината се измерва до половината от последния годишен летораст.
Ширината може да се обозначи допълнително след височината.

9.2.2. Джуджевидни или храстовидни

	Височина или ширина в см / маркиране:		
ниско/компактно	12-15	40-50 синьо	90-100 синьо
	15-20 синьо	50-60 жълто	100-125 бяло
	20-25 жълто	60-70 червено	125-150 синьо
	25-30 червено	70-80 бяло	150-175 червено
	30-40 бяло	80-90 жълто	175-200 жълто
		над 200 - в стъпки през 25 см	

9.2.3. Средноразмерни с изправен растеж

	30-40 бяло	80- 90 жълто	175-200 жълто
	40-50 синьо	90-100 синьо	200-225 синьо
	50-60 жълто	100-125 бяло	225-250 бяло
	60-70 червено	150-175 червено	250-275 жълто
	70-80 бяло	125-150 синьо	275-300 червено

9.2.4. Интензивно растящи с изправен растеж

	40- 60 синьо	100-125 бяло	200-250 синьо
	50- 60 жълто	125-150 синьо	250-300 жълто
	60- 80 червено	150-175 червено	300-350 синьо
	80-100 жълто	175-200 жълто	350-400 бяло

Глава 10. Растения, отгледани в контейнер

10.1. Общи условия

Големината на контейнера / саксията трябва да бъде в благоприятни пропорции с размера на растението и трябва да бъде най-малко 1,5 литра. Растения, които са култивирани в по-малки производствени съдове се определят като „саксийно отглеждани“.

Отгледани в контейнер растения се означават с буква „С“, последвано от цифра, показваща обема на контейнера в литри. Отгледани в саксии растения трябва да се определят с буква „Р“, последвано от число за размера и знак за формата.
За квадратна саксия, числото показва ширината, измерена от външната страна, в горната й част, в сантиметри, а знакът е „¤”. За кръгла саксия, числото показва диаметъра, измерен от външната страна, в сантиметри, а знакът е „Ø”.
Растенията трябва да бъдат отглеждани в твърди саксии или контейнери. Всяко отклонение трябва да бъде обозначено.
Всички размери, посочени в препоръчителните спецификации (Приложение 2. Спецификации за препоръчителен минимален размер на производствените съдове при растенията със закрита коренова система) са минимални. За по-големи и по-малки растения обемът на контейнерите трябва да бъде пропорционален на тяхната големина, в зависимост от вида, броя на клоните и т.н. Тези размери са за осигуряване на необходимото качество, устойчивост и добър естетичен вид.
В документацията и етикетите на контейнерни / саксийни растения трябва да бъдат посочени обема на контейнерите / саксиите.
Растежният период за растенията в даден размер саксия трябва да бъде най-малко един вегетационен сезон и не повече от два. Растенията трябва да бъдат добре центрирани в контейнера / саксията и засадени на подходяща дълбочина. Субстратът трябва да бъде добре почистен от плевели и мъх.
Не по-малко от 1 растение от всеки вид / разновидност в една партида трябва да бъдат подходящо етикетирани. Етикетът се поставя здраво закрепен на растението или се забива в субстрата.
Следващата таблица дава информация за обозначаване на обема:

Обем в литри:	1	ES 13	**Обем в литри:**	4	ES 21
	1,5	ES 15		5	ES 24
	2	ES 17		7,5	ES 27
	3	ES 19			

Глава 11. Широколистни дървета

11.1. Общи изисквания

11.1.1. Обозначаване

Всяко дърво се обозначава с броя на пикиранията в процеса на производството му, преди изваждане за продажба. Първото пикиране е времето, когато разсада се вади от мястото за размножаване (независимо от начина) и се засажда на ново място. След това всеки път, когато растението се вади и пресажда в ново положение, се брои за още едно пикиране. Дърветата се обозначават със знак „**два пъти пикирано**“, „**три пъти пикирано**“ и т.н. За маркиране на размер, се използва съответен цвят за индикация.
Дърветата трябва да бъдат обозначени в документите с: името на вида и разновидността; за присадени дървета, височината на присаждане в сантиметри в стъпка през 20 см и обозначение “St”.
Ширината може да бъде допълнително обявена след височината и обиколката (диаметъра).
Броят на клоните може да се обозначи допълнително след височината и обиколката (диаметъра) в категории 2; 3/4; 5/7; 8/12.

11.1.2. Пикирания

Всички дървета трябва да бъдат със запазена способност за пикиране чрез редовни разсаждания, най-малко веднъж на всеки 5 години, в зависимост от вида / разновидността, почвата и типа коренова система.

11.1.3. Стандартни дървета

Стандартните дървета трябва да са с оформени, прави стъбла, без клони и с добре оформена корона. Присадени дървета могат да имат не повече от лека извивка в мястото на присаждане.

Диаметърът на балата трябва да е най-малко 3 пъти обиколката на дървото, измерена на 1 м над почвата.

Стандартни дървета „**два пъти пикирани**“ трябва да имат стъбла, типични за вида / разновидността, високи най-малко 150 см за 6-8 см дебелина на дърветата, и 180 см за 8-10 см дебелина.

Стандартни дървета „**три пъти пикирани**“ трябва да имат височина на стъблото поне 200 см. Минималната обиколката е 12-14 см. Короната трябва да съответства на дебелината.

Стандартните дървета „**четири пъти пикирани**“ са с минимална стъблена височина 250 см. Короната трябва да е съразмерна и отговаряща на дебелината.

Стандартни дървета за „**алейно / пътно озеленяване“** се произвеждат посредством подходящо кастрене и резитби, позволяващо поддържане на висока корона във времето и увеличаване височината на стъблото.

Стандартни дървета от кълбовидни и плачещи форми на короната се култивират без централен летораст.

При стандартни дървета за „**алейно / пътно озеленяване**“, короната се формира на минимална стъблена височина 220 см.

При кълбовидни и плачещи форми, произведени чрез присаждане, короната се формира на височина както следва: 140, 160, 180, 200, 220 или 240 см.

11.1.4. Многостъблени дървета

Диаметърът на балата трябва да бъде най-малко 3 пъти обиколката на дървото, измерена при кореновата шийка.

Многостъблените дървета трябва да бъдат разсаждани най-малко три пъти и доставяни с бали. При обща обиколка от 40 см, те трябва да бъдат разсаждани най-малко четири пъти и доставяни с телени бали.

11.2. Размери

11.2.1. Височина

Височина, см
150-175
175-200
200-250
250-300
над 300 см - в стъпки през 50 см

11.2.2. Дебелина

Обиколка (см), измерена на височина 100 см над нивото на почвата / маркировка			
6- 8 синьо	12-14 бяло	20-25 бяло	40-45 бяло
8-10 жълто	14-16 синьо	25-30 синьо	45-50 синьо
10-12 червено	16-18 жълто	30-35 жълто	над 50 см - в стъпки през 10 см
	18-20 червено	35-40 червено	

11.2.3. Големина на балите

Кореновата бала на дървета трябва да има диаметър, който да е най-малко 3 пъти диаметъра на стъблото. Минималният размер на балите е най-малко 30 см.

Обиколка / радиус (см)	**Мин. размер на балата (см)**	**Брой на пикиранията**
6-8 / 1,0-1,3	30	2

8-10 / 1,3-1,6	30	2
10-12 / 1,6-1,9	30	2
12-14 / 1,9-2,2	40	3
14-16 / 2,2-2,5	45	3
16-18 / 2,5-2,8	50	3
18-20 / 2,8-3,2	55	3
20-25 / 3,2-4,0	60	4
25-30 / 4,0-4,8	70	4
30-35 / 4,8-5,6	80	4
35-40 / 5,6-6,4	90	5
40-45 / 6,4-7,2	100	5
45-50 / 7,2-8,0	120	5
50-60 / 8,0-9,6	130	6

11.3. Опаковане

11.3.1. Стандартни дървета без бала

Допуска се „**два пъти пикирани**“ стандартни дървета да се изваждат без бала. Те трябва да бъдат пакетирани във връзки в зависимост от дървесните видове и дебелините. Стандартните дървета с височина до 2,5 м и обиколка до 8 см се опаковат до 10 растения в сноп, а по-големи - до 5 растения в сноп.

Глава 12. Рози

12.1. Общи изисквания

Розите за продажба трябва да бъдат в добро фитосанитарно състояние. Не се допускат механични повреди по клоните.

Розите трябва да бъдат обозначени с пълното и вярно име на култивара. Това обозначение с етикет трябва да се прилага за всяка обособена единица (партида) от растения, или в случай на единични растения - на всяко растение.

Растенията, които са под правата на селекционери, трябва да бъдат етикетирани в съответствие с изискванията на селекционерите.

Растенията, които са под правата на селекционери, трябва да бъдат етикетирани в съответствие с политиката на селекционерите и да са в съответствие с конвенция UPOV.

Годните за продажба растения, които не принадлежат към качество А, трябва да бъдат определени като качество Б.

12.2. Критерии за качество

12.2.1. Рози чаен хибрид

А качество – три и повече летораста с дебелина поне 6 мм и дължина минимум 30 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 10 мм;

Б качество – два и повече летораста, с дебелина поне 6 мм и дължина минимум 30 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 10 мм.

12.2.2. Рози влачещи

А качество – три и повече летораста, с дебелина поне 6 мм и дължина минимум 30 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 10 мм;

Б качество – два и повече летораста, с дебелина поне 6 мм и дължина минимум 30 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 10 мм.

12.2.3. Рози полианта и почвопокривни

А качество – три и повече летораста, с дебелина поне 4 мм и дължина минимум 15 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 6 мм;
Б качество – два и повече летораста, с дебелина поне 4 мм и дължина минимум 15 см, минимална дължина на корена 25 см, дебелина на коренова шийка под присадката над 6 мм.

12.3. Специфични изисквания

12.3.1. Рози, присадени на пъпка

Посочените по-долу изисквания се прилагат за всички присадени рози, след един сезон на вегетативен растеж на присадката.
Рози с вегетативни и измерими характеристики, по-ниски от тези, описани за качество Б, не са обект на търговска дейност.
Рози, продавани на гол корен, трябва да бъдат в състояние на покой.
При всяко обработване или транспортиране, корените трябва да бъдат защитени от изсушаване.
Кореновата система трябва да бъде добре развита, за да осигури балансиран растеж на растението, характерен за разновидността. Минималната дължина на корените е 20 см.
Присадени растения рози се продават в следния хабитус: храстовидни и стандартни.

12.3.2. Храстовидни рози

Храстовидните рози трябва да имат здрави, напълно развити клони, най-малко 2 на брой, започващи от мястото на присаждане. Виж също 12.2. Критерии за качество
Диаметърът на кореновата шийка се измерва точно под присадката.

12.3.3. Стандартни (щамбови) рози

Стъблото на стандартните (щамбови) рози трябва да бъде право. Височината се измерва от нивото на земята до най-ниската точка на присаждане, което трябва винаги да бъде ясно обозначено.
Качеството се определя се от броя на развитите присадки:
А-качество – 3 развити присадки;
Б-качество – 2 развити присадки.
Диаметърът на стъблото се измерва на 1 см под най-ниската точка на присаждане.
Присадените стандартни рози са с минимален диаметър на стъблото 1 см и стъблена височина в см, както следва: 40, 60, 90, 110, 140 (за рози с плачеща форма).

12.3.4. Отглеждани в контейнер рози

Присадените на пъпка рози, които се отглеждат в контейнер, трябва да бъдат едно- или двугодишни. Те трябва да отговарят на определените изисквания за контейнерно отглеждани растения (виж Глава 10. Растения, отгледани в контейнер) и на вегетативните и пространствените характеристики за рози (Глава 10. Растения, отгледани в контейнер). Минималният обем за контейнер трябва да е 1,8 литра с височина минимум 20 см за отглеждане до 6 месеца, след което се пикират в контейнер с минимален обем 3 литра, с височина минимум 25 см. Изключения се допускат за растения в опаковки за демонстрация.
Окачествяването на розите в контейнер е идентично на окачествяването на розите на гол корен, с изключение на дължината на леторастите. Допуска се засаждане на рози С-качество в контейнер, като се окачествяват допълнително след един вегетационен период.

12.3.5. Неприсадени рози

За видове рози, отгледани от семена, се спазват изискванията на глава 4.
Рози, отгледани на открито, чрез вкореняване на зелени или зрели резници, могат да бъдат едно- или двугодишни. Окачествяването е като при облагородените рози.
Кореновата система трябва да бъде достатъчна и добре развита, за да осигури добър растеж и механична стабилност за растението. При всяка обработка или транспортиране, корените трябва да бъдат предпазени от изсушаване.
Неприсадени рози, отглеждани в контейнер, трябва да бъдат едно- или двугодишни и трябва да отговарят на качествените и количествените изисквания в Глава 10. Растения, отгледани в контейнер
В зависимост от вида и растежа на разновидностите, размера на саксията или контейнера трябва да бъде минимум P11, респективно 1 литър. Размерът на саксията / контейнера трябва винаги да бъде обозначен.

Глава 13. Декоративни плодни дървета

13.1. Общи положения

Тази глава се отнася за присадени дървета от видовете: Бадем (*Prunus dulcis*), Праскова (*Prunus persica*), Ябълка (*Malus domestica*), Круша (*Pyrus communis*), Кайсия (*Prunus armeniaca*), Слива, Череша (*Prunus*), Дюла (*Cydonia oblonga*), Кестен (*Castanea sativa*), Орех (*Juglans regia*), Смокиня (*Ficus carica*), Нар (*Punica granatum*), Хинап (*Zizyphus jujuba*), Райска ябълка (*Diospirus kaki*).

13.1.1. Контейнерни растения

Когато растенията са отглеждани в контейнер, това трябва да бъдат обозначено. Минималният обем на контейнера е 7,5 литра (с изключение на едногодишно присадените растения). Спазват се препоръките, посочени Глава 10. Растения, отгледани в контейнер и в приложение Глава 10. Растения, отгледани в контейнер.

13.1.2. Стандартно плодно дърво

Едногодишна присадка, кастрена най-малко на 40 см от нивото на почвата и с 3 или 4 нови летораста, добре разпределени, разположени между 50 и 100 см над нивото на почвата.
Окулирани „на спяща пъпка" подложки принадлежат към разсадите. Едногодишни растения, присадени с „будна" пъпка, трябва да имат вдървенял летораст .

13.1.3. Обозначаване

Декоративните плодни дървета трябва да бъдат обозначени на етикетите и на всички други документи с: името на разновидността или вида; името на подложките за присадени дървета; формата по спецификация (определение на формата) в съответствие с Глава 10. Растения, отгледани в контейнер; възраст; диаметър или обиколка за стандартните дървета.

13.2. Размери

13.2.1. Стандартизация на размерите

Височината на стъблото в см, измерена от кореновата шийка до най-ниския клон е, както следва: стандарт джудже – 50; стандарт нисък – 80; стандарт среден – 130; стандарт висок – 180.

13.2.2. Присадени дървета през първата година

Род / вид	Подходящи подложки	Мин. диаметър, измерен на 10 см над присадката, мм	Мин. височина, измерена над присадката, см

Кайсия	всички подложки на *Prunus*	10	100
Бадем	Семенищни фиданки Слива	10	80
	Семенищни фиданки Бадем и хибриди на Праскова	10	100
Череша	Семенищни фиданки череша и махалебка	10	100
Дюля	Семенищни фиданки Дюля	10	100
Праскова	Семенищни фиданки Бадем, слива	10	80
	хибриди между бадем и праскова	10	100
Круша	Семенищни фиданки Дюля	10	80
	Семенищни фиданки Круша	10	100
Ябълка	Вегетативни фиданки М.4; 7; 9; 26; 106; А.2	10	80
	Вегетативни фиданки М.27	10	70
	Вегетативни фиданки М.2; 25: 111	10	100
	Семенищни фиданки Ябълка	10	100
Слива	Джуджевидни от типа на *St. Julien*	8	80
	Едри от типа на *Myrobolan*	8	100
Орех	Семенищни фиданки Орех, присаждане на „Ω”	10	20
	Семенищни фиданки Орех, окулиране на прозорче	20	100
Кестен	Семенищни фиданки Орех, присаждане на „Ω”	10	20
	Семенищни фиданки Кестен, при копулация	20	100

13.2.3. Дву- и тригодишни стандартни дървета

Минималната височина, измерена от кореновата шийка е 125 см. Разпределят се в категории по височина както следва: 100-125 (само за Орех), 125-150, 150-200, 200-250, 250-300.
Обиколката се измерва на 100 см над кореновата шийка. Разпределят се в категории по дебелина, както следва: минимална обиколка 5, 6-8, 8-10, 10-12, 12-14 см и т.н.
Минималната дължина на леторастите в см при индивиди с 3 летораста е 30 см, а с 4 летораста - 15 см. Минималната дължина на водещия летораст, измерена от основата му е 50 см. Минималната дебелина на водещия летораст, измерена на 10 см от основата му е 9 мм. Минималната дебелина на стъблото, измерена на 10 см над точката на присаждане е 12 мм.

13.2.4. Брой на страничните клони

Възраст, години	Брой на страничните клони
2	4
3	6
4	8
5	10
6	12

13.3. Рязани, школувани дървета

13.3.1. Хоризонтален кордон с един скелетен клон

Дърво с вертикално в основата стъбло, което на 40 или 80 см от нивото на земята е поведено хоризонтално. Хоризонталната част трябва да бъде чиста от разклонения и минимална дължина от стъблото до края минимум 70 см.

13.3.2. Хоризонтален кордон с два скелетни клона

Дърво с вертикално в основата стъбло, което на 40 или 80 см от нивото на земята се разклонява с два хоризонтални основни клона, в противоположни посоки и без разширение в мястото на разклонението. Двата клона трябва да бъдат чисти от разклонения, с еднаква мощност и дължина. Всеки хоризонтален клон е с минимална дължина 60 см от стъблото до зрелия си край.

13.3.3. Дървета с корона, оформена в една равнина

Дърво с вертикален водещ летораст, разклонено на 30 см от нивото на земята. Разклоняването се състои от една или повече двойки странични клони, с разстояние между

основите им по вертикалната ос не повече от 30 см (50 см за прасковите). Клоните на всяка двойка трябва да бъдат с еднаква дължина и мощност и да образуват ъгъл 45° със стъблото.

13.3.4. Едноетажни дървета с корона, оформена в една равнина

Вертикалната част на централната ос (водещ летораст) трябва да има минимална дължина 70 см от началото до косите клони. Всеки наклонен клон трябва да има минимална дължина от 65 см от оста на централния клон до зрелия си край.

13.3.5. Двуетажни дървета с корона, оформена в една равнина

Водещият летораст трябва да има минимална дължина 50 см от последния прешлен клони. Всеки клон от първия прешлен (по-ниския) трябва да има минимална дължина 90 см от основата си до зрелия си край. Всеки клон от втория прешлен (по-високия) има минимална дължина 40 см от основата си до зрелия си край.

13.3.6. Единично U

Дърво с вилужно (дихотомично) разклонение на 30 см от нивото на земята. Двата клона са поведени хоризонтално в основата и са с еднаква дължина и дебелина. Дължината на хоризонталната основа е минимум 15 см (25 см за праскова), след което са поведени вертикално. Минималната дължина на вертикалната част е минимум 70 см.

13.3.7. Двойно U

Стъблото е дихотомично разклонено на 20 см от нивото на земята. Основата на клоните е хоризонтална, дълга поне 30 см, след което са поведени вертикално на 10 до 20 см. Върху всеки от така поведените клони се формира единично U. Дървото е с четири вертикални клона и еднаква мощност, на разстояние 30 см един от друг. Върховете на четирите клона са приблизително на едно и също ниво.

13.3.8. Двустепенно двойно U

Стъблото е разклонено на 30 см от нивото на земята в три основни клона. Централният клон на височина 30 см от основата се оформя като единично U. Двата странични клона се повеждат хоризонтално на 45 см, след което се изправят вертикално.
Дървото е с четири клона на разстояние 30 см един от друг. Върховете на всички клони са на една височина. Вертикалната част на двата клона на централното U трябва да има минимална дължина от 35 см. Вертикалната част на двата клона на външното U трябва да има минимална дължина от 70 см.

13.3.9. Дървета с хоризонтално поведени клони

Дърво с централно стъбло и симетрично формирани, срещуположни двойки хоризонтални клони, разположени в една вертикална равнина. Първата двойка клони е на височина 30-40 см от нивото на земята. Всяка следваща двойка е на височина 30-40 см над предходната.
Клоните на едно и също ниво трябва да имат приблизително еднаква дължина и размер.

13.3.10. Ветрилообразно / разперено дърво

Дърво с височина на стъблото не повече от 50 см и балансирана ветрилообразна система клони в една вертикална равнина, с минимум от 5 клона, идентични по размер, дълги поне по 30 см.

13.4. Опаковане. Пакетиране

Декоративните плодни дървета могат да бъдат доставяни отделно или опаковани в пакети. Всеки пакет може да съдържа само дървета от един и същи култивар и с идентични характеристики, освен ако дърветата са етикетирани индивидуално.
Присадени едногодишни: 10 растения в пакет.

Възрастни растения, с изключение на школувани дървета: 5 растения в пакет.

Глава 14. Декоративни плодни храсти

14.1. Общи положения

Тази глава се прилага за вегетативно размножени декоративни храсти от следните видове: Черно френско грозде (*Ribes nigrum*), Къпина (*Rubus*, в т.ч. хибриди), Цариградско грозде (*Ribes uva-crispa*), Леска (*Corylus*), Малина (*Rubus idaeus*), Червено френско грозде (*Ribes rubrum*), Арония (*Aronia melanocarpa*)

14.1.1. Контейнерни растения

Когато растенията са отглеждани в контейнер, това трябва да бъде обозначено.

14.1.2. Коренова система

Кореновата система трябва да бъде добре развита, с достатъчно коренови зачатъци, за да се осигури добро прихващане и последващ растеж.

14.1.3. Етикиране

Етикетирането на разсад и стандартни храсти от декоративни плодни храсти трябва да бъде в съответствие с нормативната уредба.

14.2. Размери

14.2.1. Разсад

14.2.1.1. Касис, червено френско грозде:
Резници (0/1 или 0/1/1): минимална дължина в см:
1 клон на 20 см;
2 клона на 15 см.

14.2.1.2. Цариградско грозде:
Минимална дължина в см:
отводки (-/1/0): 25 см;
пикирани отводки (-/1/1): едногодишна издънка, 10 см;
резници (0/1/1): едногодишна издънка, 10 см.

14.2.1.3. Леска:
Отводки (-/1/0), пикирани отводки (-/1/1), резници (0/1/1/) - дължина от основата 30 см.

14.2.1.4. Малина и къпина:
Минимална дължина 60 см. Допуска се резитба преди доставка до минимална дължина 45 см.

14.2.2. Стандартни храсти

Храстовидните растения трябва да имат най-малко три добре развити клона (за Цариградското грозде – 4), най-ниският от които да е развит от нивото на почвата или нивото на присадката. Короната трябва да е преминала резитба за формиране, подходяща за типа на растеж на съответния вид / разновидност. Минимална дължина на клоните – 40 см (за леска 60 см). Категории по брой летораси: 3-4; 5-7; 8-12.

14.2.3. Саксии / контейнери

Минимален обем в литри: разсад - 1 (P13); лески - 5; френско грозде – 3; цариградско грозде – 3; стандарти храсти – 5; къпини – 1,5; малини - 1 (P13).

14.3. Пакетиране

14.3.1. Стандартни храсти

Растения на гол корен се опаковат по 5 или 10 броя растения една връзка, най-много 5 бр. връзки в пакет.

Глава 15. Многогодишни (перенни), декоративни треви и полухрасти

15.1. Основни изисквания

15.1.1. Определение

Тази група включва растения, които през зимата са в състояние на покой (умира надземната част) и през пролетта отново израстват от корена, както и почвопокривни видове, които не умират през зимата. Към нея принадлежат някои полухрасти и вечнозелени алпийски растения, многогодишни билки, декоративни треви, бамбук, папрати, водни и блатни растения.
В зимния период се разграничават цветни и аксиларни (вегетативни) пъпки.

15.1.2. Защитени видове

Растения, които са защитени от Вашингтонската конвенция и българското законодателство, не могат да се търгуват без доказателство за освобождаване в придружаващите документи.

15.1.3. Тъканни култури

Растения, които са размножени чрез тъканни култури, трябва да бъдат етикирани със знак „ТС“.

15.1.4. Саксии и контейнери

Растенията в саксия или контейнер трябва да имат добре развита и оформена коренова система, отговаряща за съответния вид / разновидност.
Растенията трябва да са в изправено състояние в саксията или контейнера. Обемът на съда трябва да бъде запълнен най-малко 90% с корени и почва.
Растения в съдове, съхранени в почвата, не трябва да имат твърде много корени извън обема на съда, за да се осигури добро оцеляване след засаждането.
Основните производствени съдове са с обем 1-1,5 л.

15.1.5. Резитба

Доставяни през есента растения се режат достатъчно късно, така че обновената надземна част от растението да се развие на следващата пролет, за да няма опасност от измръзване.

15.1.6. Растения на гол корен

Растения на гол корен трябва да имат добър баланс между надземната част и кореновата система. Това е особено важно за растения, отглеждани чрез разделение на туфи.

15.1.7. Съхраняване

Съхраняваните посредством охлаждане растения трябва да имат добра жизнеспособност, да не са изсъхнали и заразени от фитопатогени. Растения, които са доставени след хладилно съхранение след 1 май, трябва да бъдат определяни като охладени растения.

15.1.8. Растения за озеленяване

Перенни (многогодишни) растения, доставени през есента, трябва да имат добре развити странични пъпки, така че пролетният растеж да е гарантиран.

Растения на гол корен трябва да бъдат опаковани така, че да са защитени от изсъхване.
Цветните и вегетативни пъпки не трябва да бъдат повредени.
Ако растенията са доставени директно от парникова (покрита) площ, това трябва да бъде обозначено.
За водните растения се прилагат същите изисквания.

15.2. Размери

Грудковите растения се обозначават с тяхната обиколка (дебелина) в см.
За растения с централен корен, дължината на корена трябва да бъде посочена.
Други растения на гол корен (*Hosta, Paeonia*) могат да бъдат определяни с броя на цветните и/или вегетативни пъпки.
За бамбук – трябва да е определен броят на клоните, а на 2/3 от тях - и дължината им в см.
За растения със закрита коренова система се посочват използваните съдове за производство.
Ако растенията са произведени на гол корен, това се обозначава.

15.3. Пакетиране

За доставка се изисква етикет на опаковката, с родово име, вид и разновидност.
Растенията трябва да бъдат снабдени с фото етикет или етикет с достатъчно информация.

Глава 16. Палми

16.1. Специфични изисквания

16.1.1. Класификация

Едностъблени, многостъблени и други.

16.1.2. Едностъблени палми

Acanthophoenix rubra, Acrocomia totai, Aiphanes caryotifolia, Archontophoenix alexandrae , Archontophoenix cunninghamiana,Areca catechu, Arenga pinnata, Bismarckia nobilis, Borassus flabellifer, Brahea armata, Brahea brandegeei, Brahea dulcis, Brahea edulis, Butia capitata , Butia eriospatha, Butia yatay , Carpentaria acuminata, Caryota urens, Ceroxylon alpinum ,
Chamaerops humilis, Coccothrinax alta, Coccothrinax argentata, Coccothrinax argentea, Coccothrinax crinita, Coccothrinax miraguama, Cocos nucifera, Colpothrinax wrightii, Copernicia alba, Copernicia baileyana, Copernicia macroglossa, Dictyosperma album, Dypsis 'lucubensis', Dypsis decaryi, Elaeis guineensis, Euterpe edulis, Gaussia maya, Gaussia princeps, Hedyscepe canterburyana, Howea belmoreana, Howea forsteriana, Hydriastele wendlandiana , Hyophorbe lagenicaulis, Hyophorbe verschaffeltii, Hyphaene coriacea, Jubaea chilensis, Laccospadix australasica, Latania loddigesii, Latania lontaroides, Latania verschaffeltii, Licuala ramsayi , Livistona australis, Livistona chinensis, Livistona decipiens , Livistona mariae, Livistona muelleri, Livistona rotundifolia, Livistona saribus, Normanbya normanbyi, Orbignya cohune, Parajubaea cocoides, Phoenix canariensis, Phoenix rupicola, Phoenix sylvestris, Pritchardia affinis, Pritchardia pacifica, Pseudophoenix sargentii, Pseudophoenix vinifera, Ptychosperma elegans, Ravenea rivularis, Rhopalostylis baueri, Rhopalostylis sapida, Roystonea borinquena, Roystonea elata, Roystonea oleracea , Roystonea regia , Sabal bermudana, Sabal blackburniana,
Sabal causiarum, Sabal mauritiiformis, Sabal mexicana, Sabal palmetto, Sabal princeps, Syagrus coronata, Syagrus romanzoffiana, Syagrus schizophylla, Thrinax morrisii, Thrinax parviflora , Thrinax radiata, Trachycarpus fortunei, Trachycarpus martianus, Trachycarpus takil, Trachycarpus wagnerianus, Trithrinax acanthocoma, Veitchia arecina, Veitchia merrillii, Washingtonia filifera , Washingtonia robusta, Wodyetia bifurcate.

16.1.3. Многостъблени палми, с развиващи се от основата стъбла

Acoelorraphe wrightii, Areca vestiaria, Arenga engleri, Caryota mitis, Chamaedorea seifrizzi, Chamaerops humilis, Cyrtostachys renda, Dypsis cabadae, Dypsis lutescens, Euterpe oleracea,

Hydriastele wendlandiana , Jubaeopsis caffra, Licuala spinosa, Nannorrhops ritchieana, Phoenix dactylifera, Phoenix reclinata, Phoenix theophrastii, Pinanga coronata, Ptychosperma macarthurii, Raphia farinifera, Rhapidophyllum hystrix, Rhapis excelsa, Rhapis humilis, Trithrinax campestris, Wallichia densiflora.

16.1.4. Други видове

Allagoptera arenaria, Calamus australis, Calamus caryotoides, Calamus muelleri , Caryota ochlandra, Chamaedorea costaricana,Chamaedorea elatior, Chamaedorea elegans , Chamaedorea ernesti-agustii, Chamaedorea glaucifolia, Chamaedorea metallica, Chamaedorea microspadix, Chamaedorea oblongata, Chamaedorea radicalis, Chamaedorea sartorii, Chamaedorea seifrizzi, Chamaedorea tepejilote, Hyphaene coriacea, Hyphaene thebaica, Licuala grandis, Linospadix monostachya, Lytocaryum weddellianum , Phoenix loureirii, Phoenix pusilla, Phoenix roebelenii, Reinhardtia gracilis , Sabal etonia, Sabal minor, Sabal uresana, Serenoa repens , Syagrus flexuosa.

16.2. Размери

16.2.1. Височина

Палми от тип А – измерва се височината на стъблото.
Палми тип В и групи от палми - брой на стъблата, по-високи от 0,30 м и означаване на височините на всички стъбла.
Палми тип С – измерва се височина на стъблото и ако е необходимо се посочва общият брой на стъблата.
Височината на стъблото се измерва в стъпки през 10 см.

16.2.2. Размер на балата

Разстоянието между външната част на стъблото и външната част на балата зависи от височината на палмата:
Малка палма с височина на стъблото до 0,5 м: около 15 см.
Палма с височина от 0,5 до 5 м: най-малко 20 см.
По-високи от 5 м палми: най-малко 30 см.
Дълбочината на балата е сходна на диаметъра на балата

16.2.3. Размер на контейнерите

Разстоянието между външния диаметър на балата и вътрешната стена на контейнера трябва да е минимум:
Малка палма: около 15 см.
Палма с височина до 5 м: най-малко 25 см.
По-високи от 5 м палми: най-малко 35 см.

16.3. Опаковане

Палмите могат да бъдат доставяни с бала или в контейнер
Отглежданите в контейнер палми трябва да бъдат разсаждани в по-големи контейнери или корените им да бъдат подкастряни най-малко на всеки 2 години, с изключение на бавно растящите видове.

Глава 17. Растения, добити от природата

Растения, добити от природата се считат за посадъчни материали, когато са се възстановили от пикирането и са отглеждани в разсадник поне за един вегетационен период.

Приложения

Приложение 1. Сертификат за идентификация на декоративни растения

Име и местоположение на разсадника, контакти

Сертификат

за идентификация на декоративни растения

1. Ботаническо наименование на вида/разновидността

2. Произход на репродуктивните материали

3. Вид на производството (начин на размножаване; производствен съд; брой пикирания, брой резитби на корените/короната; размери: височина, обиколка, проекция, бр. клони и др.)

4. Възраст на посадъчния материал

5. Количество на партидата

6. Придобито право за производство/търговия (ако видът/разновидността е рядък, защитен вид или е под ограничителен режим, произтичащ от европейското, българското законодателство или патентно право на селекционери)

ИАСАС към МЗХ
Удостоверение за регистрация №/дата

АПДРБ
Удостоверение за регистрация №/дата

Дата: Подпис:

Печат

Приложение 2. Спецификации за препоръчителен минимален размер на производствените съдове при растенията със закрита коренова система

18.2.1. Пълзящи и увивни растения

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Actinidia	P13	1,0	40	Единично или няколко летораста	*A. kolomikta*
Akebia	P13	1,0	40	Няколко летораста	*A. quinata*
Campsis	P13	1,0	60	Няколко летораста	*C. radicans*
Clematis	P11	1,0	40	Няколко летораста	*C. 'Jackmannii'*
Clematis	P13	1,0	60	Няколко летораста	*C. 'Jackmannii'*
Hedera, едър	P13	1,0	60	Няколко летораста	*H. colchica 'Dentata Variegata'*
Hedera, среден	P13	1,0	40	Няколко летораста	*H. helix 'Goldheart'*
Hydrangea	C	2,0	30	Няколко летораста	*H. anomala petiolaris*
Jasminum	P13	1,0	40	Разклонен	*J. nudiflorum*
Lonicera	P13	1,0	60	Няколко летораста	*L. per. 'Serotina'*
Parthenocissus, едър	C	2,0	60	Няколко летораста	*P. quinquefolia*
Parthenocissus, среден	P13	1,0	40	Няколко летораста	*P. tricusp.'Veitchii'*
Passiflora	C	1,5	60	Няколко летораста	*P. caerulea*
Polygonum (Fallopia)	C	1,5	60	Няколко летораста	*P. aubertii*
Vitis	C	1,5	40	Единично или няколко летораста	*V. vinifera 'Purpurea'*
Wisteria	C	2	60	Единично или няколко летораста	*W. sinensis cvs*

За по-големи или по-малки размери обемът на контейнерите и размерите на растенията трябва да бъдат в съответствие.
За видове, които липсват в Приложение №2, да се използват данните за сходни по хабитус и бързина на растеж видове.

18.2.2. Иглолистни растения

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Abies, средно	C	3,0	30	Осн.стъбло, странични разклонения	*A. koreana*
Cedrus, среден/едър	C	3,0	40	Осн.стъбло, странични разклонения	*C. deodara*
Chamaecyparis, едър	C	2,0 3,0	30 40	Един. стъбло, облистено до основата	*C. laws.'Columnaris'*
Chamaecyparis, среден	C	2,0	30	Един. стъбло, облистено до основата	*C. - 'Ellwoodii'*

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Chamaecyparis, джуджевиден	C	2,0	15	Храстовиден	*C. obt.'Nana Gracilis'*
Cupressocyparis(x), едър	C	2,0 3,0	30 40	Осн.стъбло, странични разклонения Осн.стъбло, странични разклонения	*C. leylandii* *C. leylandii*
Cupressocyparis(x), среден/едър	C	2,0 3,0	30 40	Един. стъбло, облистено до основата	*C.-'Castlewellan Gold'* *C.-'Castlewellan Gold'*
Ginkgo	C	3,0	40	Осн.стъбло, странични разклонения	*G. biloba*
Juniperus, среден/едър	C	3,0	50	Един. стъбло, облистено до основата	*J. scop. 'Skyrocket'*
Juniperus, джуджевиден	C	1,5	15	Храстовиден	*J. squamata 'Blue Star'*
Juniperus, стелещ, едър	C	3,0	30	Разклонен	*J. media(x)'Pfitzeriana'*
Juniperus, стелещ, среден	C	2,0	20	Разклонен	*J. hor. 'Wiltonii'*
Larix	C	3,0	20	Осн.стъбло, странични разклонения	*L. kaempferi*
Metasequoia	C	3,0	60	Осн.стъбло, странични разклонения	*M. glyptostroboides*
Picea, джуджевиден	C	2,0 2,0 2,0	15 20 25	Храстовиден Храстовиден Един. стъбло, облистено до снована	*P. gl. 'Alberta Globe'* *P. abies 'Nidiformis'* *P. glauca 'Conica'*
Picea, среден/едър	C	3,0	30	Осн.стъбло, странични разклонения	*P. pungens cvs.*
Pinus, едър	C	3,0	30	Осн.стъбло, странични разклонения	*P. sylvestris*
Pinus, среден	C	2,0	20	Храстовиден	*P. mugo*
Taxus, среден/едър	C	3,0	30	Един. стъбло, облистено до основата	*T. baccata*
Thuja, едър	C	2,0 3,0	30 40	Един. стъбло, облистено до основата	*T. plicata cvs.* *T. plicata cvs.*
Thuja, среден	C	2,0	15	Един. стъбло, облистено до основата	*T. occ. 'Rheingold'*
Tsuga, едър	C	3,0	30	Осн.стъбло, странични разклонения	*T. canadensis*
Tsuga, джуджевиден	C	2,0	15	Храстовиден	*T. canadensis 'Nana'*

За по-големи или по-малки размери обемът на контейнерите и размерите на растенията трябва да бъдат в съответствие.
За видове, които липсват в Приложение №2, да се използват данните за сходни по хабитус и бързина на растеж видове.

18.2.3. Ericaceae & Camellia

Род	Мин. размер саксия /контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Azalea, листопадни	C C	3,0 7,5	30 50	Разклонен Разклонен	*A. 'Persil'* -
Azalea, вечнозелени	C	2,0	20	Храстовиден	*A. 'Mother's Day'*

Род	Мин. размер саксия /контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
	C	3,0	30	Храстовиден	-
	C	5,0	40	Храстовиден	-
Camellia	C	2,0	20	Водещи летораст	*Camellia jap. cvs*
	C	3,0	30	Или разклонен	-
	C	5,0	40		-
Erica/Calluna	P 8	0,35		Храстовиден	*E.carnea 'Myretoun Ruby'*
Rhododendron, хибриди, продължително цъфтящи	C	3,0	20	Разклонен	*R. 'Gomer Waterer'*
	C	5,0	40	Разклонен	-
	C	7,5	50		
	C	10,0	60	Разклонен	-
	C	15,0	70		-
Rhododendron, джуджевидни	C	2,0	10	Храстовиден	*R. impeditum*
Джуджевидни-средни	C	3,0	20	Разклонен	*R. 'Scarlet Wonder'*
Джуджевидни-изправени	C	3,0	25	Храстовиден	*R. russatum*
Rhododendron yakushimanum	C	2,0	15	Разклонен	*R. yakushimanum*
компактен	C	3,0	25	Разклонен	*R. 'Morgenrot'*
среден	C	5,0	35	Разклонен	*R. 'Sneezy'*
хибриди	C	7,5	40	Разклонен	

За по-големи или по-малки размери обемът на контейнерите и размерите на растенията трябва да бъдат в съответствие.
За видове, които липсват в Приложение №2, да се използват данните за сходни по хабитус и бързина на растеж видове.

18.2.4. Храсти

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Abelia	C	2,0	25	Храстовиден	*A. grandiflora(x)*
Acer palmatum, дребноразмерни	C	2,0	25 ø	Разклонен	*A. palm. 'Dissectum'*
Acer palmatum, средноразмерни	C	3,0	40	Разклонен	*A. 'Atropurpureum'*
Amelanchier	C	3,0	50	Разклонен	*A. lamarckii*
Aralia	C	3,0	40	Водещ летораст	*A. chinensis*
Arbutus	C	2,0	30	Разклонен	*A. unedo*
Artemisia	C	2,0	20	Храстовиден	*A. 'Powis Castle'*
Arundinaria (виж *Phyllostachys*)	C	-			

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Aucuba, гъсто облистени	C	3,0	25	Храстовиден	*A. japonica*
Aucuba, средно облистени	C	2,0	20	Храстовиден	*A. 'Crotonifolia'*
Bambu, гъсто обл. (виж *Phyllostachys*)	C	-			
Bambu, средно (виж *Phyllostachys*)	C	-			
Bambu, джуджевидни (виж *Pleioblastus*)	C	-			
Berberis, вечнозелен гъсто облистен	C	3,0	40	Храстовиден	*B. stenophylla (x)*
Berberis, вечнозелен средно облист.	C	3,0	25	Храстовиден	*B. darwinii*
Berberis, вечнозелен джуджевиден	C	2,0	20 ø	Храстовиден	*B. candidula*
Berberis, листопаден гъсто облистен	C	3,0	40	Разклонен	*B. ottawensis(x)*
Berberis, листопаден ср. облистен	C	3,0	30	Разклонен	*B. thunbergii cvs*
Berberis, листопаден джуджевиден	C	2,0	15	Разклонен	*B. - 'Atropurp. Nana'*
Buddleja	C	3,0	40	Разклонен	*B. davidii & cvs.*
Buxus средно облистен	C	2,0	20	Храстовиден	*B. sempervirens*
Caryopteris	C	2,0	25	Разклонен	*C. clandonensis(x)*
Ceanothus гъсто или средно облистен	C	2,0	40	Осн. стъбло, странични летораси	*C. 'Burkwoodii'*
Ceanothus, стелещ	C	2,0	25 ø	Храстовиден	*C. thyrsiflorus repens*
Ceratostigma	C	2,0	20	Храстовиден	*C. willmottianum*
Cercis	C	3,0	30	Разклонен	*C. siliquastrum*
Chaenomeles	C	3,0	30	Разклонен	*C. speciosa & sup. cvs.*
Choisya	C	2,0	20	Храстовиден	*C. ternata*
Cornus гъсто облистен	C	3,0	40	Разклонен	*C. alba cvs.*
Cornus средно облистен	C	3,0	40	Разклонен	*C. florida rubra*
Cornus джуджевиден	P13	1,0	15	Няколко летораста	*C. canadensis*
Corylopsis, едър, среден	C	3,0	40	Разклонен	*C. sin. (willmottiae)*
Corylopsis, джуджевиден	C	2,0	25	Разклонен	*C. pauciflora*
Corylus	C	3,0	40	Разклонен	*C. maxima 'Purpurea'*
Cotinus	C	3,0	30	Разклонен	*C. coggygria*
Cotoneaster, едър	C	3,0	50	Разклонен	*C. watereri(x)*
Cotoneaster, среден	C	3,0	40	Разклонен	*C. franchetii*
Cotoneaster, стелещ, едър	C	2,0	25	Разклонен	*C. suecicus 'Skogholm'*
Cotoneaster, стелещ, средн	C	2,0	25	Разклонен	*C. horizontalis*
Cotoneaster, стелещ, бавно растящ	C	1,5	20	Разклонен	*C. dammeri*

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Cytisus, едър	C	2,0	35	Разклонен	*C. scoparius cvs.*
Cytisus, среден	C	1,5	30	Разклонен	*C. praecox(x)*
Cytisus, джуджевиден	C	1,5	15	Разклонен	*C. beanii(x)*
Deutzia, едър	C	3,0	40	Разклонен	*D. scabra 'Plena'*
Deutzia, среден	C	3,0	25	Разклонен	*D. purpurascens 'Kalmiiflora'*
Elaeagnus, едър	C	2,0	30	Разклонен	*E. ebbingei*
Elaeagnus, среден	C	2,0	25	Разклонен	*E. pungens 'Maculata'*
Escallonia	C	3,0	30	Разклонен	*E. 'Donard Seedling'*
Euonymus, едър	C	3,0	40	Разклонен	*E. europaeus*
Euonymus, среден	C	2,0	25	Разклонен	*E. japonicus*
Euonymus, джуджевиден	C	1,5	15	Храстовиден	*E. fortunei cvs.*
Exochorda	C	3,0	30	Разклонен	*3 Ex. macrantha(x) 'The Bride'*
Forsythia, среден	C	3,0	40	Разклонен	*F. int. 'Spectabilis'*
Forsythia, джуджевиден	C	2,0	20	Разклонен	*F. 'Courtasol'*
Gaultheria	P13	1,0	10	Няколко летораста	*G. procumbens*
Genista, среден	C	1,5	30	Разклонен	*G. tinct. 'Royal Gold'*
Genista, джуджевиден	C	1,5	20	Храстовиден	*G. lydia*
Hamamelis	C	3,0	40	Разклонен	*H. mollis*
Hebe, среден	C	1,5	20	Храстовиден	*H. rakaiensis*
Hebe, джуджевиден	P13	1,0	10	Храстовиден	*H. ping.'Pagei'*
Hibiscus	C	3,0	30	Разклонен	*H. syriacus cvs.*
Hippophae	C	3,0	40	Разклонен	*H. rhamnoides*
Hydrangea, едър	C	3,0	40	Разклонен	*H. paniculata cvs.*
Hydrangea, среден	C	2,0	25	Разклонен	*H. macrophylla (hortensis) cvs.*
Hypericum, едър, среден	C	2,0	30	Храстовиден	*H. 'Hidcote'*
Hypericum, джуджевиден	P11	0,5	10	Храстовиден	*H. calycinum*
Ilex, едър, среден	C	2,0	40	Осн. стъбло, странични летораст	*I. aquifolium cvs.*
Ilex, джуджевиден	C	2,0	30	Разклонен	*I. crenata & cvs*
Kerria, едър	C	3,0	40	Разклонен	*Example K. japonica*
Kerria, среден	C	2,0	30	Разклонен	*K. - 'Aureovariegata'*
Kolkwitzia	C	3,0	30	Разклонен	*K. amabilis*
Lavandula	P13	1,0	15	Храстовиден	*L. angustif. 'Hidcote'*

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Leucothoe	C	2,0	25	Храстовиден	*L. walteri 'Rainbow'*
Ligustrum	C	2,0	30	Разклонен	*L. ovalifolium 'Aureum'*
Lonicera, едър	C	3,0	40	Разклонен	*L. tatarica cvs,*
Lonicera, джуджевиден	C	2,0	25	Разклонен	*L. pileata*
Magnolia, едър	C	3,0	40	Разклонен	*M. soulangeana*
Magnolia, среден	C	3,0	30	Разклонен	*M. stellata*
Mahonia, едър	C	3,0	25	Основно стъбло	*M. media(x) 'Charity'*
Mahonia, среден	C	2,0	20	Разклонен	*M. aquifolium*
Osmanthus	C	2,0	20	Храстовиден	*O. heterophyllus*
Pachysandra	P11	0,5	10	Няколко летораста	*P. terminalis*
Parrotia	-	3,0	40	Осн. стъбло, странични летораси	*P. persica*
Pernettya	-	2,0	25	Храстовиден	*P. mucronata cvs.*
Perovskia	-	3,0	30	Разклонен	*P. atriplicifolia*
Philadelphus, едър	-	3,0	40	Разклонен	*P. 'Virginal'*
Philadelphus, среден	-	3,0	40	Разклонен	*P. 'Belle Etoile'*
Philadelphus, джуджевиден	-	2,0	25	Разклонен	*P. 'Manteau d'Hermine'*
Photinia	-	3,0	30	Разклонен	*P. fraseri(x) 'Red Robin'*
Phyllostachys, едър	C	3,0	45	Няколко летораста	*F. murieliae*
Phyllostachys, среден	C	3,0	30	Няколко летораста	*F. - 'Simba'*
Physocarpus	-	3,0	30	Разклонен	*P. opulifolius 'Darts Gold'*
Pieris, среден	-	2,0	20	Храстовиден	*P. 'Forest Flame'*
Potentilla	-	3,0	25	Храстовиден	*P. fruticosa 'Jackman's Variety'*
Potentilla, среден	-	2,0	20 ø	Храстовиден	*P. 'Elizabeth' (arbuscula)*
Prunus, вечнозелен, едър	-	3,0	40	Разклонен	*P. laurocerasus*
Prunus, вечнозелен, среден	-	3,0	30	Разклонен	*P. lusitanica*
Prunus, вечнозелен, среден, стелещ	-	3,0	30 ø	Разклонен	*P. laur. 'Zabeliana'*
Prunus, вечнозелен, джуджевиден	-	2,0	20	Разклонен	*P. laur. 'Otto Luyken'*
Prunus, листопаден, едър, среден	-	3,0	60	Осн. стъбло, странични летораси	*P. cerasifera 'Nigra'*
Prunus, листопаден, джуджевиден	-	3,0	30	Разклонен	*P. cistena(x)*
Pyracantha	-	1,5	40	Осн. стъбло, странични летораси	*P. 'Orange Glow'*
Rhus	-	3,0	40	Един или няколко летораста	*R. typhina*
Ribes, едър	-	3,0	40	Разклонен	*R. sanguineum 'Pulborough Scarlet'*

Род	Мин. размер саксия / контейнер	Обем, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Robinia	-	3,0	40	Разклонен	*R. hispida*
Rosmarinus	-	1,5	20	Храстовидно	*R. officinalis*
Rubus, едър, среден	-	3,0	40	Разклонен	*R. 'Benenden' (tridel)*
Rubus, мощен, нисък	-	1,5	30 ø	Разклонен или няколко летораста	*R. tricolor*
Salix, храстт, среден	-	3,0	40	Разклонен	*S. eleagnos*
Salix, храст, джуджевиден	-	2,0	25	Разклонен	*S. lanata*
Sambucus, едър	-	3,0	50	Разклонен	*S. nigra*
Sambucus, среден	-	3,0	50	Разклонен	*S. racemosa 'Plumosa Aurea'*
Skimmia	-	2,0	20	Храстовиден	*S. japonica 'Rubella'*
Sorbaria (aitchisonii)	-	3,0	40	Разклонен	*S. tomentosa var. angustifolia*
Spartium	-	2,0	40	Разклонен	*S. junceum*
Spiraea, едър	-	3,0	40	Разклонен	*S. vanhouttei(x)*
Spiraea, среден	-	2,0	20	Храстовиден	*S. japonica 'Anthony Waterer'*
Spiraea, джуджевиден	-	2,0	15 ø	Храстовиден	*S. - 'Little Princess'*
Stephanandra	-	1,5	25 ø	Разклонен	*S. incisa 'Crispa'*
Symphoricarpus, едър, среден	-	3,0	40	Разклонен	*S. doorenbosii 'Mother of Pearl'*
Symphoricarpus, стелещ	-	1,5	30	Разклонен	*S. chenaultii (x) 'Hancock'*
Syringa, едър, среден	-	3,0	40	Разклонен	*S. vulgaris cvs.*
Syringa, среден	-	3,0	30	Разклонен	*S. microph. 'Superba'*
Syringa, джуджевиден	-	1,5	15	Разклонен	*S. meyeri 'Palibin' (velutina)*
Tamarix	-	3,0	40	Разклонен	*T. ramosissima (pentandra)*
Vaccineum, едър, среден	-	3,0	30	Храстовиден	*V. corymbosum*
Vaccineum, джуджевиден	P9		10 ø	Няколко летораста	*V. vitis-idaea 'Koralle'*
Viburnum, вечнозелен, едър	-	3,0	40	Разклонен	*V. burkwoodii (x)*
Viburnum, вечнозелен, среден	-	2,0	20	Храстовиден	*V. tinus*
Viburnum, вечнозелен, бавно растящ	-	2,0	20ø	Храстовиден	*V. davidii*
Viburnum, листопаден, едър	-	3,0	40	Разклонен	*V. opulus 'Roseum' (sterile)*
Viburnum, листопаден, среден	-	3,0	30	Разклонен	*V. carlesii 'Juddii' ; V. plic. 'Mariesii'*
Vinca	P9		10 ø	Няколко летораста	*V. minor*
Weigela, едър	-	3,0	40	Разклонен	*W. 'Bristol Ruby'*
Weigela, среден	-	3,0	30	Разклонен	*W. florida 'Folliis Purpureis'*

За по-големи или по-малки размери обемът на контейнерите и размерите на растенията трябва да бъдат в съответствие.
За видове, които липсват в Приложение №2, да се използват данните за сходни по хабитус и бързина на растеж видове.

18.2.5. Широколистни дървета

Род, вид	Мин. обем на контейнера, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Acer negundo	7,5	125	Ширококоронен	*A. neg. 'Flamingo'*
Acer platanoides	5,0	100	Неразклонен	*A. platanoides*
	7,5	150	Ширококоронен	*A. 'Drummondii'*
Acer Snake Bark	7,5	125	Ширококоронен	*A. davidii grosseri (hersii)*
Aesculus	7,5	125	Ширококоронен	*A. carnea 'Briotii'*
Amelanchier	5,0	125	Ширококоронен	*A. lamarckii*
Betula	5,0	100	Ширококоронен	*B. pendula*
	7,5	125	Ширококоронен	*B. 'Youngii'*
Caragana arborescens	7,5	125	Разклонена корона	*C. arb. 'Walker'*
Carpinus betulus	5,0	100	Ширококоронен	*C. betulus*
Crataegus laevigata (oxyacantha)	7,5	125	Ширококоронен	*C. laevigata 'Paul`s Scarlet'*
Fagus	5,0	100	Ширококоронен	*F. sylvatica*
	7,5	125	Ширококоронен	*F. 'Riversii'*
Gleditsia triacanthos	7,5	125	Ширококоронен	*G. triac. 'Sunburst'*
Laburnum	7,5	125	Ширококоронен	*L. watereri(x) 'Vossii'*
Liquidambar	5,0	125	Ширококоронен	*L. styraciflua*
Liriodendron	5,0	125	Ширококоронен	*L. tulipifera*
Malus	7,5	125	Ширококоронен	*M. 'Profusion'*
Prunus cerasifera	7,5	125	Ширококоронен	*P. cerasifera 'Nigra'*
Prunus serrulata	7,5	125	Ширококоронен	*P. serr. 'Kanzan'*
Pyrus calleryana	7,5	125	Ширококоронен	*P. call. 'Chanticleer'*
Quercus	5,0	100	Ширококоронен	*Q. robur*
	7,5	125	Ширококоронен	*Q. robur 'Fastigiata'*
Robinia pseudoacia	7,5	125	Неразклонен	*R. ps. 'Frisia'*
Salix caprea	5,0	125	Разклонена корона	*S. caprea 'Kilmarnock' (Pendula)*
Salix sepulcralis(x)	7,5	150	Ширококоронен	*S. sepulcralis 'Chrysocoma' ('Tristis')*
Sorbus aucuparia	5,0	100	Ширококоронен	*S. aucuparia*
	7,5	125	Ширококоронен	*S. aucuparia 'Sheerwater Seedling'*

Род, вид	Мин. обем на контейнера, литри	Мин. вис. над ср. ниво, см	Хабитус	Пример
Sorbus aria	7,5	125	Ширококоронен	*S. aria 'Lutescens'*

За по-големи или по-малки размери обемът на контейнерите и размерите на растенията трябва да бъдат в съответствие.
За видове, които липсват в Приложение №2, да се използват данните за сходни по хабитус и бързина на растеж видове.

Приложение 3. Минимален съответстващ размер на контейнера за стандартни иглолистни и широколистни дървета

18.3.1. Широколистни дървета

Размер (обиколка, см)	Обем контейнер, л	Размер (обиколка, см)	Обем контейнер, л
6/8	25	14/16	90
8/10	30	16/18	100
10/12	45	18/20	130
12/14	70	20/25	160

18.3.2. Иглолистни дървета

Видове като Abies, Picea, Pinus, Tsuga, Cedrus (неджуджевидни форми):			
Височина, см	Обем контейнер, л	Височина, см	Обем контейнер, л
80-100	10	175-200	45
100-125	15	200-250	60
125-150	25	250-300	90
150-175	30		

За видове като Matasequoia, Larix, Taxodium:				За видове като Cupresocyparis, Thuja, Chamaecyparis:			
Височина, см	Обем контейнер, л	Височина, см	Обем контейнер, л	Височина, см	Обем контейнер, л	Височина, см	Обем контейнер, л
80-100	5	175-200	30	60-80	2	150-175	10

100-125	10	200-250	45	80-100	3	175-200	20
125-150	15	250-300	60	100-125	5	200-250	25
150-175	20			125-150	7,5	250-300	50